

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ С. Х. С.

Администрација: Кнез Михаилова, 46/1.

Уредници:
АЛОЈЗИЈА ШТЕБИ
ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ

Београд, 1 новембра 1927.
БРОЈ 19 — ГОДИНА VIII.

Власник за А. Ж. П.
МИЛИЦА ДЕДИЉЕР

Излази 1 и 15 у месецу. — Година претплата
48 дан. За иностранство 60. — Примерак 2 динара.

VI Скупштина Народnog Женског Савеза.

И ове године, на позив Народnog Женског Савеза, скупиле су се радне жене из целе наше земље да расветле своје појмове, да окрене своје снаге и да манифестују пред целим нашим народом да је чврста и солидна основа Народnog Женског Савеза — највеће женске организације у нашој земљи. После Беолске Скупштине, на којој се остварила најпешча хармонија воље, способности и међусобног поверења код наших жена, Н.Ж.С. је снажно коракнуо путем који води потпуном ослобођењу наше жене и осигурава јој учешће у целокупном јавном животу нашега народа.

Овогодишња скупштина била је цела посвећена васпитању и образовању наше омладине. Рад је у главном био подељен на четири дела, према природи школа, које припремају женску децу за разне позиве: основне школе, стручне школе, грађанске школе и гимназије. Вредно добро обрађени реферати, који су били поверени најбољим нашим женским стручњацима, дали су могућности да све наше жене осете на који начин морамо утицати да се реши тешко питање школовања наше женске деце, које је данас у нашој земљи још потпуно неуређено. Наши стручни педагози и мајке сложиле су се потпуно у томе, да све школе морају бити тако уређене, да децу спремају за живот, да им пруже, поред знања, душевну храну и васпитање, како би се уздигло културни ниво целокупног нашег народа. Сарадња између дома и школе да ојача, а жене учлањене у Н.Ж.С. у овоме нарочито да помогну учитеље и професоре.

У главном можемо констатовати да Н.Ж.С. тражи да се наше школе уреде тако да деца обларена могу несметано учити у гимназијама, које ће им припремати за даље студије на Универзитету. Али, нарочито је потребно организирати и остале школе тако да она деца, коју је потребно што пре ослободити за живот и зараду, добију своје стручно образовање у осталим школама, које се морају отворити у што већем броју. Односно учитељских школа, Н.Ж.С. ће радити на томе, да се наше учитељске припреме и социјалан рад на селу, и у томе смислу да се заокружи њихово стручно образовање. Од агилности и социјалнога рада учитељских и учитеља на селима зависи много опште просвећености нашег народа. Учитељи су прави сејачи културе, и с тога њиховој спреми, напитују и образовању мора се посветити нарочита пажња.

Поред наставе, Н.Ж.С. ће утицати да се посети већа пажња и општем образовану све школске деце. Бољо је однеку крик матери, што у нашој земљи, а нарочито у крајевима Србије,

школска деца проводе по цео дан у страховито нехигијенским зградама, где трјују своје нежно тело. Нарочито је интересно то, што су зграде женских школа готово свуда много горе од зграда мушких школа! Да ли они, коју управљају просветном политиком у нашој земљи мисле да ће бити зграде који наш нараштај ако обрате већу пажњу на здравствене услове децека, а путе да се спречава нормалан развој младих мајки? Нека они знају, да је жена и у нашој земљи већ свесна, и да диже глас у одбрану целокупног нашег подмлатка.

У данашњем броју нашега листа доносимо све резолуције донете на Скупштини Савеза, да би упознали наше читатељске са резултатом скупштинскога рада. У њима се у главном отирава правац, који ће Н.Ж.С. заступити при доношењу нових законских одредаба за школовање наше деце.

Скупштини су присуствовали изасланици Министарства Просвете и Министарства Трговине, који не само да су пратили рад Скупштине, већ су узели и активног учешћа у раду, што је било од нарочите користи. Са великим задовољством истичемо, да је изасланик Министарства Трговине била жена — г-ђа Љубица Кнежевић, инспектор, велики пријатељ и сарадник Женског Покрета.

Сваке године ће Н.Ж.С. расправљати најважнија актуелна питања, од којих зависи консолидација нашег државног уређења. Овај велики форум жене ће казати своју реч, и тражити да се та реч у нашој земљи чује и поштује. Наше жене су доказале да су свхватиле, да само овако чврсто организоване могу учинити да се осигура сарадња жена у уређењу наше државе. Један од најинтересантнијих наших предлога за будући рад Н.Ж.С. је предлог г-ње Алојзије Штеби, о организацији рада на заштити деце, који је у толико интересантнији од досадашњих предлога, што поред самога рада предвиђа и извор за приходе, који би рад омогућил и осигурали. Предлог је применљив са одушевљењем, и г-ђи Штебијевој је стављен у дужност задатак, да га обради и предложи Управној ради спровођења. Надамо се да ће у овоме раду бити унесаха.

Старој Управи је изгласано поверење свих присутних делегата, осим једног — Удружења Београдских Женских Лекара — које је свој глас издвојило, гласајући празним листићем.

Са задовољством можемо констатовати да је данас Народни Женски Савез способан за решавање и најтежих проблема нашег националног и социјалног живота. Последње две скупштине не дале су доказа, да су жене свесно и искрено створиле једну организацију,

која за своје јачање није имала потребе да прави комитете, већ је на идеји народног јединства а за слободу жене и спас породице ујединила у заједничком раду најпросветљеније наше жене.

Београд. Милена Атанасковић.

Политика, идеал модерној жени.

Потакнута поверљивим и срдчним разговорима пригодног посетиоца свога боравка у престоници свом олакшоу испуњава обећање драгачу пријатељницама, које крену напух жељу свирсти о политичком идеалу и предајем „Женском Покрету“ мисли о политици као идеалу модерне жене.

Идеал политике је практични идеал и с тога увек најодређенији. Политика обухватиме све и треба зато да је помажу сви, који разумеју нево право значење. Особито јој разумијевање покљана жена данашњих, модерна жена. Политика је идеал модерној жени, јер јој омогућује да практички применује најсавршенију идеологију данашњега доба, то је чиста благоданство свега народа и по њем читавога друштва.

Сви који желе добро народу, сматрају политику идеалом. Овакви су људи најпрактичнији идеалисти, особито ако су по звању политичари. Најбоље се политички делује, кад ишчењава властита личност. Таквим се деловањем жена права смиреница у политици. Истакнуто јој је представничком жена, политичар.

Нови дух у политици развија данас жена. Утврђено је, да је бољи живот поудла, где и жена добије одговорност у народном животу. Познато је да је Аустралија данас земља са најинтереснијим животством. Њеним представницима у Савезу Народа је жена, Мис Ц. Мак Доналд.

У свима земљама, где жена делује својим правом гласа, очигује се особита њена значајка, која се састоји у потпуно несезабалном служењу народу. Ради тога идеала је женина политичка сарадња управо постојала данашњих.

И наш ће се народ издржати као јак и потпуно целовита овим часом, кад свему својим покаже да разумје потребу допунске сарадње сва житељства, који се знаво да прими одговорност за напредак овога подручја и докаже му подијеливши сва политичка права и жене.

У овај час, кад се врши унификација народне свирсти наше крајевине у парламентарну јединицу јединствене демократије, нека се у њу укључи и жена са пуним правом и дужности партијског организовања у овој корпорацији. Свом симпатијом својом нека јој будућа политичка организација загарантује сарадњу на темељу политичких права, да при избори, што ће их ово подручје да дочека, окрене једноједиствене демократије, те се и жена на темељу активног и пасивног права гласа изрази као директно одговорни припадник своје државе.

Овом ће кретањем Југославија да подигне читав Балкан на висину најнапреднијих јединица европских, у ред слободних народа, који ће да створе велику унију свих слободних народа свирста.

Тако је опће право гласа безувјетно средство и модерној жени и модерној држави, да сировој политику као најразвијенији идеал.

Опшакм уједно да су на свој начин развијали утјец и помагали Југославији представници Женскога Покрета, које сам имала прилике да поздравим на збору жена, што се одржао крај Мадраса у Индији у јануару 1926. У кратком извештају о жени у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, за који ме је позвао председник збора, Мрс. Дороти Јанарајасов, изразила сам мишља да се жени Југославеници, која се још непрекнуто бори за право гласа, помогне и омогући да заузме своје удео у политици своје земље и да тако унију живот у њој лепшим и задовољним.

Овакви ме се идеалом политике подизати пројекти жене. У исти ће час порастати и вредноста читавој земљи социјално и морално. Интелигент ће да се развије до најчистога ступња и свирсет проири до крајњих међа. А народ ће наћи да развија отменју генерацију здравља тијела и стваралачкога ума, чиста срца и интуитивнога живота.

Заметићу је пропуст што наша жена нема директни утјец на државном гавдинству. Многа тешкоћа и невоља испала би као кушња, многа криза само као вал еволуције, да је жена савиоштовљала као правни сарадник у државном дому и љутком кретањем својом предизвала непрекнуто толпину душе, да одвише земљи својој чедо „ново цивилизације“.

Разумијевање наших мужева и жена ће да поснеши остварење овога идеала код нас. А политика, која је идеал модерној жени, доноси свирсет спасење, те ће да објаси свирсет и срећну Југославију.

Забег Јеленска Вапра.

Наши зборови.

Пошто за прошли број Ж. П. нисмо добили детаљне извештаје о свима зборовима, одржаним 9 октобра, то у овом броју доносимо из следећих места:

Забег. — Дие 9-Х-1927 одржала су забрегачка женска друштва на иницијативу „Женског Покрета“ у Забегу велику скупштину за женско право гласа.

У Метропол-уни пред дупке пуном двораном отворила је скупштину г-ђа Даница Бедовић и предложила за председницу г-ђу проф. Миру Водарска-Кочову. Скупштина овај предлог усваја ре аclamationem на што изабрана председница заузиме своје место и у кратком и лепом говору поздравља све присутне скупштинаре и излаже потребу борбе за женско право гласа.

„Кадко је идеја јанашњих мушкарца и жене и у нашем друштву укхвалена дубоки корен види се најбоље на данашњој скупштини на коју сте ви сви дошли у тако великом броју. Предрасуде против жене, њеног рада и учешћа у политичком животу, трајале су скоро свирсте до прег рат. Рат је изабрале докато до женског права ницела се на делу њена једнакост с мушкарцем у вршењу дужности. Вехина свирсетких парламената отворила се и женама, само је код нас остало као и прије и она је можда баш код нас за време овог рата жене највише подцела и показала своју једнакост с мушкарцем. Без жене су бивали преставници за конституцију, без нас је донет Устав. У Уставу је додуше набачено питање женског права гласа, али ништа више. Ми жене не смијемо допустити да питање женског права гласа остане и даље на мртвој тачци. Кад жене дру-

гих држава, које већ имају право гласа, нису с тим задовољне, већ траже и боре се и даље, како бисмо ми могле остати неактивне, кад нас нико од оних држава не тражи за гласом. Жене не могу бити задовољне с тим, да само критикују рад наших државотвораца, већ морају и за себе захтевати потпуну сарадњу, дакле могућност потпуне одговорности за све догађаје, јер ће се наша држава само онда моћи хармонично развити, ако се и жене даде на право гласа и да она своје саме ставе на разлику од ставова њеног наредства.

Друга говорница *2-ћа г-ђа Шарлин* уз непотпуно бучно повлађивање присутних износи, како се већ из јеврејске молитве види, какова је несрећа бити жена. Јеврејка моли у својој јутарњој молитви: Да си ми хваљен Боже, господару наш и свега ствари, који ме ниси учинио женом. Јеврејка, кад моли, испушта замишљене јеврејске молитве и замислује их ремика; који си ме створио по својој вољи. Зашто је таква несрећа бити женом? Зато, јер су мушкарци заборавили, да су ово њихове мајке, заборавили су да су своје сопствене мајке сврстали у ред све и људска... Жена се ипак једне испод ња и настоји, да си обнови право место. Истина, има још жене, које се самоу свестом за ову борбу, остају инертно у свом досадашњем положају, али зар то с обзиром на људску природу није разумљива појава. Доста је мало сетити се историје, па да видимо, како су се мушкарци у много случајева управо борили да зарже свој ропски положај, који им је друштвени поредак био намењен. Јеврејка је такође пружила своје и Штатнова законодавство. Кроз дуги период уживања изгуби се иницијатива и зато се потачени обично сам и кад би могао не може ослободити услед овог чисто психичког закона, па ипак жене се ослобађају саме. Но није ли срамота, да би наш бумедо заједна држина, која ће жени признати равноправност, а не пружајући јој своје и Штатнова законодавство. Кроз дуги период уживања изгуби се иницијатива и зато се потачени обично сам и кад би могао не може ослободити услед овог чисто психичког закона, па ипак жене се ослобађају саме. Но није ли срамота, да би наш бумедо заједна држина, која ће жени признати равноправност, а не пружајући јој своје и Штатнова законодавство.

Нек се мушкарци не боје да ће једнакост сполова довести до конкуренције, јер баш неједнакост сполова постоје конкуренцију. Једна жене, као и једна мушкарца, често једнакост сполова, не може проводити једнакост сполова, нећемо се моћи брати у слободне народе, јер — како каже Бебел — само је отаџу народ слободан, који је провео потпуну једнакост сполова.

Нек се мушкарци не боје да ће једнакост сполова довести до конкуренције, јер баш неједнакост сполова постоје конкуренцију. Једна жене, као и једна мушкарца, често једнакост сполова, не може проводити једнакост сполова, нећемо се моћи брати у слободне народе, јер — како каже Бебел — само је отаџу народ слободан, који је провео потпуну једнакост сполова.

Исидора Дункан.

Трагична смрт велике уметнице препрелила је свет, нарочито неће многобројне пријатеље и обожаваоце, који су застали неми пред богињом хармоније и ритма, која је све осећане шопите и човекове душе изражавала покретима.

Њена игра била је рецитација од много пера, продирала је у душу и мислица велику истину на површину. Она је хтела да уздигне живот, а он ју је, или боље рећи, нека чудна коб, стално давило. Њен живот, *c'est come une danse macabre* (игра мртвачка) завршило се најзад!

Нека неман, која као да ју је стално вребала, обавила је око тог часа њеног поглед аутомобила крај свиленог шала, који је склизнуо с рамена пошто је два пута био обавијен око њеног врата, и при првом покрету аутомобила, шал се затегао, заданом је, извакао из кола и повукао по прашљивом путу, да по њему њена мрвачка коб поведе и одигра последњу и најстрашњу игру!

Познавала сам велику покојницу чији је живот био непрекидно грчење бола, јер је успомена на трагичну судбину њене дете која су се несрећним случајем једнога дана сурвала у Сену заједно с аутомобилом, стално лебдела

државама с једнаким правима ове конкуренције нестане само по себи, а и у законодавству је баш на предлог жена у Штатновом једнаком праву. Као протутежу познатом дајду, да мушкарци баш као ратник нужно мора имати и већа права у држави, истиче код жене материност, које јој често намеће далеко веће дужности и доводи њен сопствени живот у губиљег не само у пореду, већ она и умире у сваком свом детету, јер је дете део ње саме.

Г-ђа проф. Др. Сирекар, трећи говорник, ипак је ипак неутројило и својом дајом, након што нам је и дала литературу, као и наука показује једнакост жене с мушкарцима баш принуђени обаврати се и побијати све оне лако и без основе набачене аргументе којима се мушкарци служе, да опоре жене једнакост у правима. Да се докаже неоправданост жениних захтева за изједначавање живота се на једнакост, узвратила је својим изједначавањем кривних телаша, но медицина је показала сасвим друге резултате и видело се, да је често женини суштав нежнији од суштав мушкараца, но да су њене интелектуалне способности исте, као и да нема разлике у црвеним крвним телицима... Женина чувственост имала би такође бити запрека за изједначавање жене с мушкарцем, но зар није чувствено подлудије врело трајне снаге, зар се живот израђује само на интелектуалној страни? Приговара се да жена нема утједња на културу, но зар велики споменици, који су подигли баш мушкарци жени у књижевности, не сведоче, да је баш жена у много случајева била анонимни подстрекавац, често и иницијатор великих и најславнијих дела. Свет није још израђан и ми хоћемо, да сарађујемо на њеној изградњи и ако на други начин, са више алтрутизма, са мање субјективног рачуна и калкулја. Такав рад не може јавној ствари шкодити.

Жена не може бити и даље привесак, код мушкарца док му је угодан и пријатан дрмки, а кад га се застави, онда је без сваког обзира баш. Тона жена и не може донети трајне среће, јер за таквоу жену живот мора бити срећа, иначе га она не може разумети, нит се у њему снажи, а ми знамо, да живот не преставања два опречна пола од којих је један срећа, а други несрећа, живот је царство дужности. Хвала на дунућем, да трајком и правом. Натопити дужност, а не лати праву значи од човека учинити роба, а ми то нећемо. Госпођин је говор био доста прекидан гласним одобравањем и пљескањем.

Својом појавом иначе симпатична *2-ћа Кумичић* унела је својим говором из

пред њеним очима. Покупавала је да одузме себи живот, али није успела да би један коликот страшно толик и необичан случај, учинио крај њеном грчевитом болу.

У улици Реналг, у стану велике уметнице у Паризу, импровизовано је при узлау дозе, у трему, претпосељене боровитице њено, окружено тешким белом-плавим завесам, које се танјавеле и лако леђују. Испод њих коверет обавијен заганато љубичастим велуром чува тело ове некрснутице крајине. Ту нам је дала последње *rendez-vous*, међу њенима од белих, црвених, жутих и љубичастих цветова.

Тихо је унаоколо, тежина растања притискује душу. Бескрајна повора дефилује поред те мртве жене, чији је димљито тело као буран. Простор је испуњен језивим ђутањем.

Крај самог улаза стоји један снажан млађи са куларвом косом и сљењеним ликом, обучен у римску тогу — права слика Етиопљанина, римскога роја; од држи у рукама књигу у којој се постојито уписују.

Блазу ковчега покојницин брат Рајмонд Дункан (велики мислалац, чије

*) Дункан примла оном реду даљу, који тек да живи што иривојно. Он се одениу у оде које сами израђују, влаик на римске тоге. На погони и уред јане носе само саване без црвита. Дункан су роком из Америке.

васно незгодно струјање, јер се удаљила од предмета о ком се на скуптици имало расправљати без сваког обзира на политичка уверења и на кога се била позвала. Уредна је била партија у циљу, да на скуптицима изашаљу говорнице, који ће образложити стајалиште односе партије према женском праву гласа.

Госпођа Кумичић у свом кратком и непотпуно прекиданом говору истиче, како се њеног срца болно дојмило, што ниједна предговорница није истакла да је она Хрватска, да она није тако, како да су оне оне гости на својој ројеној групи. Госпођа с'те истине свој знак, који носи на прима, а који показује, да је на скуптици дошла као хрватска жена. Вели да је жена са чувала национални карактер земље.

Баш оучување националног карактера Пољске, Ерије највише су допринеле Њављани, Јерике, Тим, што ми хоћемо, да будемо Хрватске не румиш. Хрват неће бити Југословен, ми смо се 14 година борили... (Из љубилне предстано повизи на ствар, на ствар, предстано звони, моли говоруци, а и следеће говорнице, да се држе предмета. Госпође из хрватског бола услед кривога схваћања ситуације протестирају.)

Г-ђа Кумичић завршује и вели: Ја сам за то да свако жена има право гласа као и мушкарци, јер кад жене бити мати дете, онда мора имати и право да гласује, јер деча гласују на уста матере.

Говор *2-је Мајер*, а услед буче, која је настала, јер се госпођа такође удла, јављала од предмета, слабо се могао разгледати. Разаборо се само толико, да свако жена има право гласа док имамо 50% аналфабета, а ми смо мислити на то да Хрватски народ у овој држави умире од глади.

Како је већ примешено на скуптици су биле позване све странке, да изашаљу говорнице, који ће образложити стајалиште односе странке према женском праву гласа. Одавале су се само радикална странка, пушка странка и социјалисти.

У име радикалне странке говори проф. Др. Гроа. На жалост, његов је говор, као и говор осталих два говорника, а услед оне делочином унесене психозе био стално прекидан.

Проф. Гроа прије свега констатира, да се само онда може постићи онај савласност и неки успех на овој скуптици, да се сви спорници оставе по страни, остаје проблем, а чему у прегрес само проблем рали кој је она скуптици сазвана. Његова је задања, да изложи гледити радикалне партије према женском праву гласа и то без сваког обзира на народност, с обћег човечанског гледишта. Већ 70-их год

на сам конференције о земалском, да за гробном животу некад слушала, ствара је нем у својем болу, утучен неројешљиво моћи страшног улеса. Његово сувново вишто тело био је и увек обавијено римском тогом. Измешала сам тихо неколико речи с њим.

При помену покојничиног имена, његов подружни поглед постоје још дубљи, као да је тражио да продре у ову мистериозну даљину, у коју се на тако необично трагичан начин преседела његова сестра, која је безгранично волела.

С времена на време промакне гудак као визија по нека прилика у тоги или пенутоу. То су чланови породице.

А 19 септембра, кад се скоро цео Париз веселио, раздараан посетом америчких легионара — спаљено је тело велике уметнице уз звуке Баховог Concerto-а, у крематориуму на Пер-Ланшеу.

Док су се посмртни остаци Исидоре Дункан, претварали у прах, Рајмонд Дункан је савлађујући свој страшни бол проговорио. Хтео је још једном да је веже за овај живот и њене многобројне пријатеље. Исте могао лач да се одвоји од своје несрећне сестре.

Напуштајући место где се завршавају сви болови и радости живота, погледала сам у куполу крематориума, како је излетела одлучности дим, као већ нишцале уметнице.

Париз. Вука де ла Мартиниер-Велимориш.

дина превео је превод радикалне странке познату књигу Стурд Мила — О жени, а предговор је написао С. Марковић. Сам овај факт већ упућује на то, да је превод радикалне партије већ у ово доба за жене питање, односно нејавно равноправност с мушкарцима, јер је Мил, како је познато у штиривој књижи с много ерудичије и љубави устоу у заштиту женских права. Радикална је партија већ 1881 году у свој програм унела потпуну равноправност жене с мушкарцима. Не само радикална партија већ и остале су партије бар теоретски за женско право гласа. Не може се рећи, да жене право гласа тражи само интелектуалка, већ га тражи и радница, а и сељанка. Колико су ме пута питале сељанке на политичким зборима зашто оне немају право гласа и кад ће га добити. У њим је устав званично могућност, да жене добију право гласа, али је то било само уметничком организацијом то право дошло и постигну.

Проф. Др. Греч захваљује одбору, да му је дана прилика, да изложи гледиште пучке странке према женском праву гласа. Пучка странка стоји на становишту потпуне једнакости мушкараца и жене. Борба за женско право јест борба за правду, свету ствар. Не бити за право гласа, значајно би не бити хришћанин. Жена је једнакоправност заслужила и својом радом у прошлости, као и у садашњости.

Мушкарци, који позивом на своје ратно право траже супериорност над женом, сећају на Молтка, који је говорио, да је мир ружан сан... Рат није циљ људског друштва, већ мир, живот уздица и срећно долазе одишће. Борба за женско право обавиће све жене у једнакости. Пучка је странка уверена, да ће жене у овој борби успети, јер ће на жениноту страни бити сви, који су за културу, за мир, а против оних, који за калне и даље служити барбарству.

Проф. Др. Шенкер својим темпераментним говором у коме је изложио, како је социјалистичка странка већ од политичког гледишта, а не само политичка странка, осејано је све слушаче. Социјалистичка партија има у свом програму, а и фактично се борила за женско право, јер су социјалисти за та права на барикадама умирали. Социјалистичка је партија не би само за женско право гласа, већ за потпуну изједначавање жене с мушкарцем у социјалном и културном животу. Социјалисти неће оставити остатак стегнута на улогу онога, који је код разних избора на којим су бирани и бирани само мушкарци баћати с баљкова цење, већ мора и сама потпуно своје право, да и она буде бирана и бира.

Г-ђа Берберовић у име радница излаже, да социјалистичка странка нема посебне циљеве за борбу за женско право гласа, јер се та борба једнако тиче целе партије, за то се борбу заједно чела социјалистичка партија без обзира на социјал, јер сви они траже потпуну изједначавање мушкараца и жене.

Иза тога је прочитана резолуција, коју скуптици једногласно прихватила. Г-ђа Кочанца поновно поздравља скуптицинаре, а након тог се скуптици разишала.

Крагујевац. — Збор је заказан плакатама за три часа по подне, а још у два часа могле су се видети улимама четири чланке три часа, да се борбу заједно чела социјалистичка партија без обзира на социјал, јер сви они траже потпуну изједначавање мушкараца и жене.

Иза тога је прочитана резолуција, коју скуптици једногласно прихватила.

Г-ђа Кочанца поновно поздравља скуптицинаре, а након тог се скуптици разишала.

Интересовано је било огромно, што сведочи обила посету и разноликост друштвених класа и доба старости. Поред чиновничких жена и жена чиновница, трговачких и занатлијских жена могле су се видети и фабричке раднице. Многе од овних жена, које су родиле младих девојка стругачкима, и млађих жена виделе су се и наше старе жене са фесовима и уловине. Веома смо се радовале кад смо виделе да се наши правници интересују и са својим женама заједно долазе на збор. Саја је била претпун тако да су они, који су долазили мнош дојнице, морали потишкити бијене руке само да би што ближе дошли до члана.

Ред, тишина и напредна пажња јасно говоре, колико је овај Први Женски Збор у Крагујевцу још једном схваћен.

Тачно у три часа *Председница Ж. П. Кашира Овањковић*, наст. Учит. Скопје, одговара Збор: „Госпоје и Господо, мислим да је свима нама већ познато какво је то друштво Женски Покрет, и да вам не би то и сада понављао, молим вас да саслушате само оволико: Женски Покрет је Друштво за просвећивање Жене и заштиту њених права! Да се замислимо, да се тако и понављамо саслушате наше говорнике о нарочито резолуцији!“ Веома нам захваљујући на обилној посети и срећна сам што видим да је наш шестогодишњи рад имао успеха. „Жене су се пробудиле!“ И сада су свесне да је на њима и прошлост и будућност! У име Београдског Покрета говорнице *Г-ица Јелена Пећуровић*:

„Госпојна Петровић врло расположено почела је свој говор. Писмо је то било како су наше мајке и бабе само гледале кући! Девојке велеле крај прозора, раднице и сневале о својој срећи! Када су родитељи хранили крајем! Мужеве, гледајући прво како ће им бити пријатељи! Када се трусило и смрзавало на поштанским колима да се из једног места иде у друго, потурајући под ноге врете нигде да се не смрзне. Како „лавно“ је било у тој нашој земљи, на све стране где је железница а сво понели смо и у ваздух. Економске прилике натерале су нашу жену на рад и бригу и ван куће! Сваки физички посао, и ако је мања физичка снага жена, жене је радила и може да ради и још и више, поред својих послова ван куће, жене је свршала истворимамама своје послове у кући, неговала децу и т. д.

„Ми жене можемо и оно што не можемо! Иа пак, пред законом ми немамо иста права са човеком! (Пароли! Имамо, али само на оптууженичкој кудли. За убиство и жена и човек казне се по истом параграфу. Само узде, који оду на робљу за убиство и друго, и по издржању казни врати се — опет право грађанско, а не право, јер кривце застаревују, а жене — горе су третиране и од тих људи, јер никад праву грађанина и немају!

„Зато ми и тражиома *када права за жене и за људе!*“

„Госпојна је још много леких ствари изнела увек поздрављама одобрањеним свим присутнима, а тако и свој пута моралности и се одушевљене гниша.

У време говору огласила је се неправда и постојећи чиниоцини, јер се жени чиниоцини одузима половина долата а мужу остаје иста и ако су исте професије и чак раде заједно као професори, учитељи и т. д.

Друга је говорница *Г-ца Миљева Максимовић*, наставница Прве Мушке Гимназије. Она је износила примере шта све жена може да ради што и човек, и да би доказала да може и више него човек казала је: „Човек кука и не издржи своју обавезу од 17 месеци а ми жене, често пута, и десет обавеза по 9 месеци издржимо и читаве кукове војеница однегујемо! Један мој колега када је дошао са војне обавезе затекао је жену да се порођа и када је видео да и жени и детету прети опасност по живот узвикнуо је: „Волео би издржати децу своју војну обавезу издржати нешто се једнако поштује!“

„Госпојна је какоје лепо бранила и једнакост наслеђа женске и мушке деце и завршила је речима: „Жене, тражиома иста права за нашу женску децу, који имају наши мужевци за мужку децу!“ Госпођа Максимовић је говорила, наравно као чиниоци и као мати, она је изнела да она и нем муж имају исту професију, али док мирно ради своје наставничке ствари, она ради своје домаћинске кућу и децу, остаје дуго у ноћ на послу, устарејао да би и мужу и детету спремила што треба, а ипак је још смањена дневница на половину. Госпођа је врло лепо истакла рад жене надничарке и човека на истом послу. Они имају исти посао, исту плату, али не иста права. Врло леп примера са села изнела је Госпођа како су жене у својим кућама и домаћинствима послопима заступиле своје мужеве. Госпођа је свој говор тако обрнула, да је публика била одушевљена и стално одобравала.

Трећи говорник био је *Г. Миљин, адвокат и пријатељ феминизма.*

За чудо, један међу нашим најбољим

говорницима, одмах се готово почео извешавају речима: „Даме и Господо, после свега што смо сада чули, ја готово и немам много да говорим или бих морао исте ствари понављати! Ја сам за то да жене добију право гласа, управо да прво буду изједнака са човеком у наследном праву, затим у погледу награле, па затим у погледу добијања, али само саветујем да не буде у облику неке чисто „Женске Стравке“ као што то жене покушавају. Има идеалних програма, али бар свака за свој каже да је идеалан, па изаберите од већ постојећих. Најзад, дајте тој новој странци и ново име, али да буде чисто „женско“ и да буде у свету нема!“ И Г. Миљин је давао примера, један од њих, гласне примере — побијајући феминистичке непријатеље, да је већ и који то питање сазрело, и да у закону нигде не стоји да жена не може имати право гласа.

Четврти говорник био је *Г. Драгица Михаиловић, ушћел. Г. Михаиловић* је у своме говору нарочито пажњу обраћао на подмацак како школски тако и раднички. „Радујем се већи он који је успешан, али који је неуспешан, омавке зборнице требало би чешће држати да би наша мама имала приступа“. Затим и женама препоручује да дођу и виде веће нашег радничког света и да њихову децу помогну.

„Резолуцију су сви саслушали и једногласно примили. Збор је завршен и сви су се разишли у највећем раду.

Сарајево. — Као што смо већ јавили дашеом, наш збор успео је извршити. Можемо тврдити да је идеја о правној гласа за жене продрла у све стране наше земље и да је народности данас јављамо још неке делове. Збор је отворила председница Ж. П. *г-ица Д-р Маја Јанковић*, која је најпре предложила да се шаље са збора поздравни телеграм Гр. Вел. Краљу. После је образложила постанак „Женских Покрета“ од оснивања првога у Београду г. 1919. и назаде, и оснивања „Алианса Женских Покрета“. Затим је наставила: „Имајући сада са собом већ импозантан број чланова, а водећи рачуна о моменталној политичкој ситуацији, Алианс сматра потребним да се новој Скупштини предложи захтев свих феминистичких организација у држави за потпуно политичко изједначење жене са мушкарцима, јер по дужности државе одговорно, а не само логично да им се и одговарајућа права даду. Политичка равноправност сва жена први је услов демократије, сама речјач каже: влада народа. Једино у случају, кад би се посумњати могло да не може не сачињавају народ, могло би се и даље подносити захтевање жене у државним пословима. Али, како нам је познато, државни послови су неопходне доказе о једнакој важности жене у развјутку човечјанства; а како је данас жена, осим материјетом, вјерним и највећим титулом човечјанства једнако утицајни фактор као и мушкарац на државне приходе и расходе, на стање просвете и народног здравља и на крају, како је она најпозитивнија сила у породици — данас омаку у душама савршма аутоматски — ни у коме не може постојати више сумње о праведности наших захтева. Ми са весеље данас можемо констатовати да је таквих у нашој држави већ мало. Учествовање жене у самоуправниим јединицама, као и парламентар, које и сам Устав предвиђа у чл. 70, који нас је саслушалих резолуцију да нам пожемошкрати оно време“. После је говорило још више говорница, а највеће одобраване извајало је говор жене, мајке шесторо деце, која поред тога што одгаја децу сама, са највећим ентузијазмом ради у Женском Покрету. Она је рекла:

„Још прије 50 година, велики српски политичар Светозар Марковић рекао је: „Жене не могу бити равноправне са мушкарцима, јер их ништа није одговарајуће право. Данас кад смо ми свесне свога положаја, устарејмо и тражиома

своја човечјанска права. Тражиома их јер смо их заслужиле и неперасто заслужујемо. Ми смо увидиле да да будућност наше дрјесте не може бити боља се дотле док и ми мајке и домаћине не будемо одлучавале у свима питањима која задиру у наш породични, народни и државни живот. Ми смо свесне да нас не можемо предати, да ми смо свесне и тога да немо ми те своје грађанске дужности вршити са љубављу и свјесно а без тога видимо, хвала Богу, видимо како ствари теку у данашњој нашој политици. Хоћемо да наша држава цввати, хоћемо просвету једнаку за женску као и за мужку омладину. Хоћемо виши морал, правничке законе. И то не се само издржати у судници, а једнаком сарадњом оних, који већ имају искуства, и нас који немо унјети своје духе у своје грађанске дужности. Нека нико не приговара: запустиће жена кућу, мужа и децу и т. д. Не! Ево, ја имам мужа и шесторо деце, као мати и домаћин вршим своје дужности по својој најбољој свјесности, али ми не смета да даду пратим покрет жене и да у име домаћин тражим јуни грађанску равноправност. Молим и све остале сестре да раде и истрају на овоме послу. Ми не тражиома никакву милостињу него своје право, хоћемо да одгајамо свјесне грађане, а то можемо чинити само онда кад не будемо ни ми грађани другог реда“.

Наш збор је добио своје нарочито значење по томе јер су ми стигли телеграфски поздравии из многих крајева Босне са стотинама потписа свесних жена. Дошли су следећи телеграми:

Врчко: Са најрећим одушевљењем примамо позив и поздрављајући вас једногласно са вама ступамо на посао.

Тузла: У борби за право гласа да нас у душу са вама остајемо до коначне одлуке.

Травник: Сагласно са свјесним Сарајкама манифестујемо идеју Слободног развјетка жена. Само напријед!

Врчко: Придружимо се раду жељелих успјех.

Бијељина: Придружимо се у борби за право гласа.

Високо: Поздрављају нас жељелимо добар успјех.

Сјетина: Поздрављамо скупљене другарице и жељелимо успјешан рад.

Бијељина: Збор поздравља са жељелимо да наше жене са својим захтевима успију — Стана Шејић.

Резолуције са Скупштине Н. Ж. С.

Овогласила Скупштина Н. Ж. С. се бавила искључиво питањем настава и васпитање женске омладине. После испрних реферата донесене су следеће резолуције:

1. Основне Школе.

1) Предлажемо да типе основне школе: један за градове а други за села. Градска треба да обухвати четири године, после која долази било грађанска, било занатска, било средња школа. Школа на селу треба да траје најмање шест година, од којих последње две године да садрже елементарно упуштење у професиону или пољску радњу.

2) Да се на селима омаку уведу за сва мушку и женску омлазку од 14 до 17 година обилгатни значајни тежачи по три до четири месеца, где би учитељи и учитељке предавали: материјски језик, хигијену, народну историју и земљопис, уређење наше државе и пољопривреду односно домаћинства.

3) Целокупни школски рад у основним школама треба да прилагодимо на онекоходним потребама практичног живота, а да се одбади сам онај теориски баласт, који томе не одговара, и да се много већа брига посвети васпитању.

4) Да се у школама националних мањина врши контрола над учитељским знањем народног језика.

II. Женске Занатске Школе.

1) Занатске школе се деле у више и ниже. Ниже школе обухватају четири године, а уче се уз четвртај предмете и ови научни: материјски језик, народна историја са географијом, рачун, познавње robe, хигијена и прчање. Потребно је да се у сваком већем месту оснују ове школе. Посе срвшене

ниже занатске школе и године дана практичног рада у атељу, да ученица добије мајсторско писмо за самостално вођење своје заната.

2) Више Занатске Школе оспособавају ученице нижих занатских школа за учитељско ручног рада у сремљим, занатским и учитељским школама, а за оне, које се налазе у сремљим. Уз стручне предмете, уче се: педагошка, материјски језик, рачун, хигијена и прчање.

3) У ниже занатске школе долази се из основне школе, а у више занатске школе долази се из ниже занатске, из грађанске, или из ниже средње школе.

4) Уз сваку занатску школу има да се годишње приређују изложбе и награђују најбољи радници новчаном наградом, да би се тако подстакло за рад.

5) Отварање нових и издржавање најпостојећих занатских школа да преуземе држава што пре.

6) Да се уз вишу занатску школу оснују тежачи за радове у кожи, картонажу, керамике, вештачко цнеи, играчке, дуборез, бојадисање тканина, ткање gobena и т. д.

7) Заступити испит постојећих основне више занатске школе, и то из области групе (шивења хаљина и белога рубља) оспособава кандидаткиње за учитељске са правима чиниоцима друге категорије.

III. Грађанске Школе.

1) Пошто грађанска школа треба да служи искључиво практичном животу, тежачи наставна основа треба да буде различито диференцирана од наставне основне средње школе. С обзиром на тај циљ, да грађанска школа буде једнообразна за целу земљу, с тим да се у разним крајевима нарочито обраде ови предмети, који су према економским приликама дотичног краја нарочито потребни за живот тамошњег становништва.

2) Да би грађанска школа имала и своју директну практичну сврху, треба да се уводи различито домаћинско тежаче, на којима би се кандидаткиње спремале за учитељске домаћинских школа и зимске сеоске тежаче;

3) Једногодишњи течај за забавље.

4) Из грађанске школе може се наставити свака средња техничка школа, трговачка, пољопривредна, учитељска и т. д. без пријемног испита, а гимназија са диференцираним испитом из свих предмета, који се уче у другом одељењу.

4) Број научних часова не сме да је већи од 30 часова недељно.

5) Нарочиту пажњу треба посветити уметничком, естетичком образовању ученика, нарочито певању и музици.

6) Васпитање и настава у тим школама да буде искључиво учитељским.

7) Управу грађанских женских школа да воде искључиво жене.

8) У комисију за реформу грађанских женских школа да се позову и ученице.

9) Грађанске школе да подлашту под посебно одељење Министарства Просвете.

IV. Учитељске Школе.

Збор препоручио је општој и стручној образовности у року од четири године тражиома:

1) Продужење настава и то тако, да се опште образоване одвоји од стручног на тај начин, што не опште образоване трајати три године с посебном наставом, а стручне примешљено у будућем учитељском знању.

2) Да стручно образоване траје две године, а обучавају: материјски језик, (интензивно обраћавање), педагогију, методу, свијетовију, хигијену, све струке пољопривредне, теориске и практичне вежбе у узору уређеној економији.

3) Да се практичне вежбе одрађивају на селима по 2—3 недеље, да би кандидаткиње познале живот села и његове потребе.

4) Да се кандидаткиње упледе у социјални рад на основу хоспитована у социјалним институцијама.

5) Да се ручни рад не сме укунити ни у једној години учитељске школе.

6) Да се обуци у певању и музици по-

свети нарочита пажња с обзиром на народне напеве и мелодије.

7) У мешовитим учитељским школама, тражио најмање једну квалификовану наставницу из научних предмета. 8) Препоручено против околности, којом је ограничен број ученица за пријем у учитељске школе. Ако нема повољно зграда, нека их држава подиже.

У. Срећне Школе (Гимназије).

Циљ срећне школе: да васпитава и спрема омладину за универзитетске студије не постизава се данас, јер наша средња школа не задовољава ни с обзиром на наставни програм, ни с обзиром на вештину нову страну. Зато тражио:

1) да на наставна основа изради премо пројекту професорског друштва, уз ове додатке:

а) наставу хигијене у свима разредима;

б) наставу о пољопривреди, односно додацима, једног у форми практичних вежба наузороковима учит. школе;

в) светску књижевност као засебан предмет у вишим разредима реалне гимназије;

г) проширење психологије у осмом разреду педагошким извесним делом;

д) биологију у осмом разреду;

е) женски ручни рад у свима разредима према плану свим реалним основама у мушким средњим школама;

ж) детаљно израђен програм, при којој изради морају учествовати и наставнице. Пре увођења да се преда на претрес свима наставничким колегијима, стручним организацијама и женским удружењима, која о томе воде бригу.

2) Пре сулава, наше срећне школе, да препуне, потребно је се стрпове здраве селекција на основу интелектуалне способности, тако тражио:

а) Да се у први разред примљују првенствено деца са одличним, врло добрим, и са добрим успехом.

б) да се укине одредаба, којом се допушта полагане поновног испита из дела научна предмета и ма колико већина, и да се допусти полагане поновног испита само из једног научног предмета.

в) да се за прелаз у пети разред уведе или мала матура, или да се прелаз допусти само оним ученицима, који имају из научних предмета више добрих него доволних оцена, без икакве компенсације.

г) у вишим разредима дозвољено је само једанпут поновити разред, осим због болести, и - то уверење да изада само школски лекар.

д) ученице грађанских школа могу да прелазе у било који разред срећне школе (гимназије) пошто са успехом положе диференцијални испит из свих оних предмета, који се у средњој школи уче у другом обиму.

3) Да се подигне васпитна страна наших средњошколских, тражио:

а) да се парализује рђав утицај јавног живота (биоскопа, рекламних слика, штампе и т.д.) приређивањем пособних предавања за омладину, приређивањем мањих изложби, и одржањем самосталних изложби.

б) Нарочиту бригу треба посветити оснивању њачких циганова. Ученицима селомог и осмом разреда да се изради допунете да могу похајати универзитетске, народне и друге научне књижнице.

в) да се уведу засебни часови за поучу у добром понашању. То нека врши у сваком разреду разредни старештина, у форми слободног разговора са децом.

г) треба увести самодејавне и контролу ученица у погледу понашања, проширити дужности редара, и на тај начин пробадити саморуктну ученица.

д) тражити бесплатне, а примамљиве и занимљиве биоскопске представе за њаке.

е) Народни Женски Савез да се пособном представком обрати Дугосветовској Понављачкој Удружењу, да би се ставало на пут изношењу скадалозних и неморалних новости путем дневних листова, и да наше новинарство озбиљно прати женски рад, а не да га често третира са недовољно поштовања, ма да тај рад допринио подизању нашег народног живота.

е) аполетвати путем штампе на читаву јавност да помаже васпитачима у њиховом раду;

ж) треба развити интензиван рад у родитељским већима, и упућивати родитеље на исправно васпитање њихове деце.

4) У свима мешовитим средњим школама имају се постављати и жене наставнице.

5) Да се подигне методичко-дидактика спрема професора, тражи се реформира педагошке наставе на Универзитету и увођење пробне године за студенте.

6) Да се поново успоставе оне средње школе, које су приликом редуцирања гимназија затворене без стварног основа.

VI. Хигијена у Школама.

1) Тражио нове хигијенске зграде за све школе, које то немају.

2) Да се у све разреде средњих школа уведу као обавитан предмет хигијена по један час недељно, а да је предаје школски лекар.

3) Да свака школа има свог школског лекара, који води бригу о здрављу ученица.

4) Гимназијци треба посветити више пажњу но сада. У колико је то могуће, да се изводе на отвореном простору. Посебна брига да се посељубе спортовима: пливању, веслању и кизању.

5) Да уверење о болести школске деце издаје само школски лекар.

Посебни додаци.

1) Да се укине дисциплинарни суд за ученице основних и грађанских школа, а ако ипак остане, да се у одбор постављају и учитељице.

2) Тражио да управитељи и надзорници основних и грађанских женских школа буду жене, директори женских гимназија да буду жене и референти и инспектори свих типова женских школа да буду такође само жене.

3) Тражио да Министарство Просвете стави на снагу решење од 10. априла 1926 г. Бр. 39771-III, по коме свака учитељица, која се доубе за неучица има да зато добије одобрење Министарства Просвете. Дак држава не одузима право слободног избора друга у животу осталим својим чиновницима.

4) Тражио да Министарство просвете укине учитељице, које су са њима изједначене у свима дужностима.

5) Да све улазе сац, државни чиновници, добију чед додатка за скупину.

6) У нашим школама треба да влада, у интересу народног јединства, цивилизованости и културног васпитања младеца, полагана перфекта толеранција.

7) Да се изради целокупан просветни систем, по сталним принципима просветне политике, који треба да одговара потребама нашег народног живота.

8) Да се оснивају њачке трезве при свима школама, код којих се зато осећања потреба. Ове трезве да се оснују приватном иницијативом уз помоћ државе.

9) Да се за слабуљаву школску децу јуку санаторијум.

10) Да се свима туберкулозним болесницама омогући лечење у болницама.

11) Да се свима туберкулозним болесницама омогући лечење у болницама.

12) Да се свима туберкулозним болесницама омогући лечење у болницама.

13) Да се свима туберкулозним болесницама омогући лечење у болницама.

14) Да се свима туберкулозним болесницама омогући лечење у болницама.

15) Да се свима туберкулозним болесницама омогући лечење у болницама.

16) Да се свима туберкулозним болесницама омогући лечење у болницама.

17) Да се свима туберкулозним болесницама омогући лечење у болницама.

18) Да се свима туберкулозним болесницама омогући лечење у болницама.

19) Да се свима туберкулозним болесницама омогући лечење у болницама.

20) Да се свима туберкулозним болесницама омогући лечење у болницама.

преко наших приморских градова. Чак и ако би ова школа имала и далеко мањи број ученица но што га има, требало је одржати по сваку цену, због императивних националних потреба.

Ка питању о ограничењу порода.

У броју 16 „Женског Покрета“ написала је госпођа Др-Јулка Халепац-Ђорђевић чланаку, у коме пледира за некажњиве вештачког побачаја. Хришћанске жене не могу пристати на њено потпуно натуралистичко-материјалистичко мишљење по томе питању.

Нјено је мишљење да ембрион у почетку уопште није на степену живота, бића, тим мање на степену човека. А хришћански морал нас учи да је у моменту кад се обле кице споје већ човек зачет са свима човечијим особинама. Међу лекарима је такође ово питање већ одавно одлучено. Одбацавање плода је уместорно живог бића — човека, који има душу, дакле убиство. Такво убиство је тим више за осунавање, јер се дете само не може бранити. Због тога Хришћанство безусловно осуђује убиство невиног бића под мајчиним срцем (Др Ујичи).

Борба за медицинску и социјалну индикацију заузела је већ велике димензије по неким државама; у Аустрији, Немачкој и Чехословачкој не постоји казна за одбацавање плода, ако изврши одбацавање лекар, кад је велика нужуда. У Русији се све жена ослободити плода кад год то жели, ако се пријави пољудничким државним заводима. Али, морамо бити свесни тога да та ужасна слобода представља огромну опасност. Иако имамо веру и љубав за свој народ, ми се морамо борити против ње. Незаштитеност оних, који инсу још породи, води сваки народ у пропаст. Он не пропадла само бројно, него опадна и његова биолошка и морална вредност.

Већ сада, кад је вештачко одбацавање закон пред савешћу и законом, врши се у огромном опсегу — страшне болести наводила је Др-Халепац сама. Одбацавање небројених, једва зачетих бића, уништује женама здравље, јер та операција по мишлењу многих одличних лекара, као што су међу осталима Др-Франк, код нас Др-Залокар и Др-Бредел, није тако неопасна као што верде многи несавесни лекари. Њима је више до зараду него до доброброј народа. У истини је то опасна операција, која увећује штоди организму и у многим случајевима свршава се смрћу. Али, много штетније су последње у моралном погледу, јер вештачко одбацавање мора на крају крајева убити осећање одговорности.

Г-ђа Др-Халепац каже да је било идеално да се рађа само толико деце колико се може одрајати. То је истина. Али, питање је шта сматра појединачна жена као потребно за одгајање детета. Свако дете тражи од матере жртве, а снагу да подноси жртве даје само вера. Без вере много жена ће тешко жртвовати комодитет, или забаве и лепа одећа. Опет друга сматра да не може имати дете, јер му не може пружити свега што оно жели. Факт је да имају сиромашне породице највише деце, и да та деца баш инсу издржати. Тамо где је много сестара и браће, деца су паљљива, јер треба међусобно помагати; влада и скромност јер се морају много чега одрећи. Напротив су размажени јединци врло слабо спрењени за животну борбу. „Потребна је за децу љубав, а не страх пред децом“ (Др-Франк — Др-

Ујичи). Истина је да су нарочито средњи слојеви преслаби за издржавање већег броја деце. Томе су узрок социјалне прилике и ту би било потребно хитно побољшање.

Леп и узвишен задатак лекара је да лечи народ у биолошком погледу, а не да га поштује. Недегоде последнице нису наступиле кад би имали лекари право да узимају живот онима, који су неизлечиво болесни — исто тако они не смеју одлучивати о судбини нерођенога детета, јер у случајевима нарљиве потребе је још питање: да ли није боље окрелити организам матере него жртвовати дете. Зато нека остане Бог господар живота и смрти.

Љубавана. Хришћанска жена.

Белешке.

Бориса Станковић. — Највећи наш приповедач, најраснији галери, велики песник Врња и творца поезије индивидуалних жена — Бора Станковић је умро у Београду 23 октобра у суботу, а сахрањен 24 у недељу по подне, док се у препуну Покорину изводио његова драма *Ташана*. Кроз своја женска лица: Ташана, Коштуна, Софру, Пасу, Цвету, Нушку, Стану, Ленку, Стојанку, Назу и друге, Бора Станковић је причао вечиту људску о љубави. Поред снажних типова њему и сиротих „Божјих људи“, оне ће бити најзичи доказ о снази талента овог нашег великог песника. У Бори Станковићу изгубили смо писца који је дубоко ушао у титинију природу женских осећања и заносни живео љубави и тамних мистерија страсти. О његовим женама ми ћемо говорити више у једном од наредних бројева нашега листа.

Новозабрана управа Народног Женског Савеза. — На Скупштини у Суботици изабрана је следећа управа Н. Ж. С.: Лепосава Петковић, председница; Миља Симић, потпредседница; Злата Ковачевић, потпредседница; Фрања Тавчар, потпредседница; чланице управе у Београду: Зорка Влајић, Нака Спасић, Перса Продановић, Миљена Атанасковић, Јела Ивановић, Олга Гавриловић, Дарослава Ђукић, Мица Протић; чланице управе у Загребу: Кристина Хафнер, Даринка Лелер; Даница Белековић; чланице управе у Лубљани: Миња Говекер; Алојзија Штеби; Гирица Штеби; чланице управе у Сарајеву: Јованка Чубриловић; Радмила Бракус; Хермина Дзидаревић; Војислава Јанковић; Вера Крмановић; Мица Пејановић; чланице управе из осталих крајева: Миља Радич; Суботица; Миљена Кесер, Вуковар; Зора Стефановић, Нови Сад; Јулија Павловић, Панчево; Даринка Поповић, Земун; Софија Ајас, Кикинда; Ковачевић, Вељ. Бечкерек; Сеса, Дубровник; Мандица Арамбашић, Анђа; Бука Стојановић, Скопље; Аслија Петровић-Његош, Цетиње; чланице надзорног одбора: Боса Петровић, Београд; Марија Магдали, Загреб; Иванка Липовић, Марибор.

Драга Илхи: Harmonies. — Збирка дубоких и нежних сонета г-ђе Илхи наизле се у штампи и изиће ће за кратко време у Паризу у издану *Monde moderne* у улици Вожирар. Ми ћемо се вратити на ове песме које је под француским небом певала једна Српкиња.

Прикупљајте претплатнике за „Женски Покрет“!